

φυγάδες δὲν ἔλαχον καλλιτέρας μοίρας· φεύγοντες οὗτοι ἔντρομοι ἀπαντῶσι τὰς λόγχας τοῦ Δουγλάς! Διακόσιοι στρατιῶται ἐξῆλθον τοῦ πύργου τὴν πρωίαν ταύτην καὶ οὐδεὶς ἐπανῆλθε.

XXX

Τὸ ξίφος τοῦ Ῥονάλδου δὲν ἐξεμάνη κατὰ τῶν φευγόντων· χρέος φιλανθρωπικώτερον ἐκάλεῖ αὐτόν. Ἀνῆγειρεν ἀπὸ χαμαὶ τὸν ἐκ τοῦ φόβου μετὰ τῶν νεκρῶν πεσόντα ἀκόλουθον· δις δ' οὗτος ἐκ τῆς πολλῆς ἐκπλήξεως ἐκινδύνευσεν νὰ προδώσῃ τὸ μυστικόν, ὅπερ καὶ ἔντρομος ὢν ἠδυνήθη νὰ διαφυλάξῃ. Πρῶτον μὲν, ὅτε μετὰ τῆς ζωῆς ἐπανῆλθεν ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ παιδίου τὸ ὄνομα τοῦ Ῥονάλδου· ἀλλ' ἀνκαλέσας τὴν προσοχὴν τοῦ ἀπέπνιξεν αὐτὸ ἀνάρθρως τι ψιθυρίσας· δεύτερον δὲ, ὅτε ἠναγκάσθη σχεδὸν νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ πρίγκηπος τῶν νήσιων θέλοντος νὰ λύσῃ τὸ θλίβον τὸ γῆθος αὐτοῦ περιστήθιον· εὐτυχῶς ἡ σάλπιγξ τοῦ βασιλέως ἀντήχησεν· ὁ Ῥονάλδος ἐκαλεῖτο καὶ πάλιν εἰς τὸν πόλεμον.

(ἔπεται τὸ τέλος.)

ΜΕΣΟΝΥΚΤΙΟΙ ΩΡΑΙ.

Τὰ ὄρη φαίνονται ὡς ὑψώματα χρώματος τάφων μεγάλων, ὅπου αἰῶνες ὁλόκληροι ἐτάφησαν· ἀναγνώσατε ἐπ' αὐτῶν τὰς μεγάλας τῆς φύσεως ἐπιγραφάς, τὰς διὰ τῶν ῥωγμῶν σχηματιζομένας.

Τὰ κύματα θραύονται ἐπὶ ἀποτόμων βράχων ἀφρίζοντα, ὡσεὶ λυσσῶντα διότι φωνὴ μεγάλη, φωνὴ ἰσχύος θείας εἶπεν αὐτοῖς: — ἰδοὺ τὸ ὄριον ὑμῶν. — Ἀκούσατε· ἀποκαλύπτουσι τοῦ ἀδιοράτου βυθοῦ τὸ μυστήριον.

Εἰσχωρήσατε ἐντὸς πυκνοῦ δάσους· δὲν νομίζετε ὅτι ὁ ψίθυρος τῶν δένδρων λέγει τι, ὅπερ ὑμεῖς δὲν προλαμβάνετε ν' ἀντιληφθῇτε; ἢ μᾶλλον δὲν νομίζετε ὅτι τὰ δένδρα προσπαθοῦσιν ἀγωνιῶντα νὰ εἰπωσι μέγα μυστήριον, ἀλλὰ στεροῦνται τελείου ὀργάνου, ἀτελῶς δὲ προφέρουσι τοὺς λόγους; Ἰδοὺ· καταλαμβάνεσθε ὑπὸ εἶδους ἐρέυνας, ὥστε κατακαλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν

λύπης, ὅτι δῆθεν εἶνε ἀτελής ἡ φύσις. Ἰδοὺ, ἐπιθυμεῖτε νὰ παύσῃ ὁ ψίθυρος αὐτός, ὃν νομίζετε ἀγωνίαν τῶν δένδρων. Ἐπαυσεν ἐπὶ μικρόν· ἀρχίζει πάλιν, ἀλλὰ δὲν φαίνεται πλέον ἀγωνία· νομίζετε αὐτὸν ἀνακούφισιν ἡδεῖαν τῶν δένδρων, ἄσμα-τερπνὸν ἀναπαύσεως, νωχελῇ ἡδονῇ. Εὐχαριστεῖσθε ἤδη, μεθύετε, ὕπνος σᾶς καταλαμβάνει, ὀνειροπολεῖτε . . .

Ἐδῶ, ἐδῶ ζητήσατε τὸν Θεόν, τὸ ἀπειρον ἐν τῇ φύσει· μὴ φέρεσθε εἰς πτέρυγας πομπώδους φαντασίας νομίζοντες ὅτι δύνασθε ἀπ' εὐθείας νὰ φθάσητε πρὸς τὸν Θεόν· μὴ θεωρῇτε τὰ πάντα, ὡς νάνοι Θεοί, ἀλλ' ὡς θνητοὶ ἀποθεούμενοι.

* *

Πολλὰ οὕτως ἐπλάσθησαν συστήματα ἀδόξιμα φιλοσοφίας, ἢ ἐπὶ σαθρῶν βασιζόμενα ὑποθέσεων. Ὁ Χρόνος ὅμως ὁ σπείρων, ἐγκυμονῶν καὶ δρέπων τὴν ἀλήθειαν, ἀπολακτικῶς καταστρέφει τὰς ταπεινάς ταύτας ἀναλύσεις, πιθανῶς γεννήματα μεγαλοφυΐας οὔσας. Βαίνει, καὶ ἀνά πᾶν αὐτοῦ βῆμα ἀνατρέπονται τὰ φαντασιώδη συστήματα καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν ἐπικάθηται τὸ ὄνομα μόνον τῶν ἰδρυτῶν.

Ἰδοὺ τὸ ἔργον τῆς ἀληθείας.

Βαδίζουσα κατεσκληκυῖα γραῖα αὕτη, γυμνὴ σχεδὸν ἐν μέσῳ ἐρειπίων, ἀνερευνᾷ αὐτὰ καὶ τὰ μὲν καταλείπει ἐκεῖ, τὰ δὲ ἀνεγείρει τὴν κόπην αὐτῶν ἀποτινάσσουσα πρὸς νέας καὶ στερεωτέρας οἰκοδομάς· ἀλλ' εἰς οὐδὲν τῶν μετὰ τοσούτους κόπους κατασκευαζομένων οἰκοδομημάτων πέπρωται νὰ διαμείνῃ· ματαιοπονεῖ ὡς αἱ Λαναίδες, ὡς ὁ Σίσσυφος· ἀποδιώκεται καὶ φέρει πάλιν μακρὰν πόδα αἷμα στάζοντα, περίλυπος πρὸς τὸ παρελθὸν στρεφομένη, ἐναγωνίως πρὸς τὸ μέλλον ἀποβλέπουσα καὶ θρηνοῦσα ἐν κακουχίᾳ ἐπὶ τῷ παρόντι.

Θνητὲ, θνητὲ, τί ἐρευνᾷς τὴν δύναμιν τῆς διανοίας σου; Προσπάθησον μᾶλλον νὰ ἴδῃς καλῶς τὸ ὄριον αὐτῆς, διότι τοῦτο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου ἀνά πᾶσαν στιγμὴν ἐρεύνης παρίσταται. Δὲν βλέπεις; αἱ δυνάμεις σου σ' ἐγκαταλείπουν, καθ' ἣν στιγμὴν κυρίως μεγίστην ἔχεις χρεῖαν αὐτῶν.

Βυθίζεσαι τοσούτον εἰς ἀτελεσφορήτους ἐρέυνας, ὥστε κατακαλύπτεσαι ὑπὸ τῶν

κυμάτων και άναιδώς πίπτων έγείρεις άνα-
καγχάζων την κεφαλήν, ως ό Σατάν κραυ-
νοβλήθεις, και τό πᾶν έν. τῷ έγῶ συγκεν-
τρόνεις. Μή πελαγοδρομῆς· θά ναυαγήσης.
Οίκτρον ναυάγιον! δεικνύον ἅμα τήν ἡρά-
κλειον προσπάθειαν και τήν γιγαντιαίαν
ὑψάλον...

‘Αλλ’ ἴσως, ἴσως τοῦτα δὴ τοῦτο εἶναι
τό μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρώπου βλέποντος τήν
ἄβυσσον και ὁμῶς προχωροῦντος, προβλέ-
ποντος τήν καταστροφήν του και ὁμῶς προ-
τιμῶντος ἑαυτοῦ πᾶν τό νομιζόμενον ἀλή-
θειαν.

‘Αλλ’ οἴμοι!

‘Εκπαλαι ἡ ἀνθρωπότης βαδίζει ἀτάκτως
προσπταίονσα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων, οὐδαμοῦ
ἀναπαυομένη και παραδεδομένη εἰς τό ἀνή-
συχον πνεῦμα και εἰς τὰ πάθη τῆς καρδίας,
ὧν τό μόνον κέρδος εἶναι ὁ πρὸς τήν ἀλή-
θειαν οἰκτρος ἔρως!

Τήν ἀλήθειαν ἔχομεν έν ἡμῖν, πλὴν δέν
ἀνήκει εἰς ἡμᾶς.

‘Εμβλέψατε τὸν οὐρανόν, σταυρώσατε
τὰς χεῖρας και κοιμηθεῖτε!

‘Ο ἔρως! πλάστιγξ τοῦ χρυσοῦ, ἀλλ’ ὄχι τῆς
(καρδίας)
τῆς ἀρετῆς περίγελως, τοῦ θείου χλευασμοῦ!
Θρησκείαν τὸν ὠνόμασαν γηίνης εὐτυχίας,
διότ’ εἰς π ε ρ ι σ τ ῆ θ ι ο ν γεννᾶται στε-
(ναγμός!)

‘Ο ἔρως! ἔκφρασις καλὴ τῶν μυθιστορημάτων,
εἶνε σκιά, ἢ σκελετός, εἶνε ἀσπὴρ διατίτων.

Μωρ’ αἱ σπεύδουν και ζητοῦν τὸ έντελές, τό θεῖον,
ένφ’ αὐτὸ εἶν’ ὁ καρπὸς ὁ ἀπηγορευμένος.
Πόθων σκιάν διώκουσιν, ὡς εἰς καθρέπτην λείον,
τὰ ψεύδη ἀπαυδέχονται τῶν ποιητῶν ἀσμένως.
Διὰ μικρᾶς ὁρῶν ὁπῆς τήν νύκτα τοὺς ἀστέρας,
ὡς ἀρκεσθῶ κ’ εἰς ἔρωτα μόνον μιᾶς ἐσπέρας!

Εἶδες γυναῖκα ν’ ἀγαπᾷ τὸν ἔρωτα;—Κάμιναν!
τήν λάμψιν πᾶσαι ἀγαποῦν φλογὸς νεοφανοῦς·
πρὶν φθάσουν εἰς τὸν ἔρωτα, εἰς ἄβυσσον βαθεῖαν
συνήθως πίπτουν, πνίγονται καρδίᾳ τε και νοῦς.
‘Ὡς έν πολέμῳ ῥίπτομαι έντὸς τῆς κοινωνίας’
— ὁ πίπτων συγκαλύπτεται μετ’ ἄκρας ἀπα-
(θείας).

Πλὴν δέν καταναλίσκομαι εἰς ἔρευναν ματαίαν,
ὡσεὶ λαμπάς, ἣν θέτουσιν εἰς αἶθουσαν με-
(γάλην)
κί’ έντὶ φωτός ῥίπτει σκιάς, ἀλλ’ οὔτε θαρρα-
(λίαν)

καρδίαν ἐπιδείκνυμι, ὡς ναυτης· ὅστις πάλιν
συνάπτει μετὰ παγερὰ τῶν πόλων ξένα μέρη
κ’ ἐκεῖ τό ψῦχος θάνατον σκληρόν τῷ ἐπιφέρει.

‘Εν μέσῳ τύρβης, εἰς χοροὺς και εἰς διασκεδάσεις,
ζητῶ τήν ἄδολον χάραν· ἐκεῖ ἀρκεῖ ὥραία
νά ᾔηνε μόνον ἡ γυνὴ διὰ νὰ τήν θαυμάσης·
ἐνεί ὑπάρχ’ ἡ ἀκριβὴς τοῦ ἔρωτος ἰδέα.
‘Υποκρισία, ἀπελθε! καρπὸς τῆς ἡλικίας,
ὃν περιβάλλει τῆς ὀρθῆς φρονήσεως μανθῦας!

Καὶ ὁμῶς.. τῶν νεανικῶν ἐτῶν μου ἡ σπατάλη,
τό μάταιον τῶν εὐτελῶν πολυπληθῶν ἐρώτων,
καθ’ οὓς εἰς βόρβοραν έντὸς τοῦ θεῖου ῥόδου θάλλει,
καθ’ οὓς φωτίζει σκελετῶν σωρεῖαν πλῆθος
(φῶτον,
ποτὲ δέν ἤθελον συμβῆ, ἂν με ἡγάπας φίλη,
ἂν μοι ἐδώρουν συμβουλάς τὰ ῥόδινά σου χεῖλη.

Ποτέ! ἀλλ’ ἡδ’ ὑπὸ ψυχρᾶν καλύπτραν τῆς
(καρδίας)
ἐγκλείω σκέψεις θλιβερὰς βαθμερρίζωμένους.
— ‘Ο πάγος ὁ παχύτερος εἰς τὰς ἐπιφνείας
τῶν ποταμῶν συμπήγνυται· ποτὲ εἰς τοὺς
(πυθμένους!
Δέν μ’ ἔκοψεν ὁ πέλεκυς τοὺς κλάδους τῆς ἐλ-
(πίδος·
τό δένδρον ὅλον ἔγινε βορὰ τῆς γαταιγίδος.

Ματαίως τώρα προσπαθῶ διὰ τῆς εὐθυμίας
τὸν βίον μου ἱδονικόν, γλυκύν ἀπὸ πικροῦ
νά δείξω! Εἴμ’ ἐρείπιον προγονικῆς εὐκλείας,
ὅπερ κισσὸς ἐκάλυψεν, ὡς σάβανον νεκροῦ...
(‘Εκ τῶν «Λευκανθέμων.»)

‘Ο ἄνθρωπος πρέπει και τὰ ὀνειροπολή-
ματα αὐτὰ νὰ βασίζῃ ἐπὶ πραγμάτων στε-
ρεῶν, ὑποσχομένων τήν ἀνείν έν τῷ εἶψ.
‘Αλλὰ πόσα πάσχει ὁ διὰ τῶν ἰδίων του
ὀνύχων σχίζων τήν καρδίαν, ὅπως φωτισθῇ
ἐπὶ τῆς ἀληθείας, ὡς ἱατρός ἀνατέμνων πτώ-
μα και πλοῦτον γνώσεων ἐπὶ τῆς ζωῆς ἀπὸ
τοῦ θανάτου ἀντλῶν!

‘Ο μὴ συνηθίσας νὰ ζῇ έν τῷ κόσμῳ
ἔχοντι ὅπως ἔχει, ἀλλὰ ζῶν έν κόσμῳ, ὃν
ἐκεῖνος πλάττει, ἀδυνατεῖ νὰ ἐκθέσῃ τὰ αἰ-
τια τῆς ἀπωλείας του· εἶνε μυστηριώδη
ταῦτα, αἰθέρια, ἔχουν σχέσιν πρὸς τήν
πλάσιν, πρὸς τὸν Θεόν. Διαφεύγουν τήν ὁ-
ξυτέραν ὄρασιν, ὡς ἀστέρες ἀπομακρυσμέ-
νοι μόλις διαφαινόμενοι, ἀλλ’ αἷτιοι ἴσως
κινήσεως ὀλοκληροῦ ἡλιακοῦ συστήματος.
‘Αλλ’ ἀρά γε ὁ τοιοῦτος, ἂν τύχῃ νέος

ῶν, πῶς κατώρθωσε πρὶν ἰδῆ καλῶς τοὺς πραγματικούς ἀνθρώπους, νὰ πλάσῃ ἄλλους διαφόρους, ὥς μὴ ὑποφέρων τοὺς ἤδη ὄντας ; * Ἐμφυτος ἄρ' ἔστι ἐν αὐτῷ ἡ δύναμις αὕτη, ἡσθάνθη δηλαδὴ τὴν ἀνάγκην τῆς κοινωνικότητος, ὁποῖαν τὴν ἐφαντάσθη, καὶ ἀνεπαίσθητως ἀποστρέψας ἀπὸ τῆς κοινωνίας τὸ βλέμμα, πρὶν ἢ τὴν αἰσχρὰν αὐτῆς ἰδῆ ὄψιν, ἐπλάσεν ἄλλην τοιαύτην, — ἡ ἐπόλμησε νὰ ἰδῇ ἐνωρὶς πολὺ καὶ κακῶς τὴν εἶδε κατ' ἐπιφάνειαν μόνον ; * Ὑπῆρξε καλὸς ἐξ ἀρχῆς παρατηρητὴς, μὴ ἀρκεσθεὶς δὲ εἰς ὅσα εἶδε ἐφαντάσθη καὶ ἄλλα καλλίτερα, ἢ ἐξ ἀρχῆς κακῶς εἶδε ; * Ἄν τὸ πρῶτον, τότε ὁ διωδὺς αὐτῷ τὴν δύναμιν ταύτην τοῦ φαντάζεσθαι θὰ τῷ ἀποδώσῃ ποτὲ ὅ,τι ἐφαντάσθη, διότι ἄλλως πρὸς τί ἐνεφύσησεν αὐτῷ αἶσθημα, ὅπερ οὐδέποτε θὰ ἰδῇ πραγματοποιούμενον ; Μέγα μέρος τῆς φιλοσοφίας κρημνίζεται. —

* Ἄν τὸ δεύτερον, τότε τοῦ χρόνου παρερχομένου, θ' ἀπακτῇσθαι ἐμπειρότερον τὸ βλέμμα. Καὶ αἱ δύο ὑποθέσεις εἶνε παραμυθητικά. * Ἀλλως, πρέπει νὰ ποθῇ τὸν θάνατον, τὴν μεγίστην παραμυθίαν !

Φεῦ ! εἶδον καὶ γέροντας τὰ αὐτὰ πάσχοντας· δὲν εἶνε νεανικῆς ὁρμῆς παραπλανήσεις !

* * *

* Ὁ ἀποσκληρυνθεὶς ἄπαξ, τυφλοῦται καὶ προσπαθεῖ διὰ τῶν κακῶν ν' ἀποπλύνῃ τὰ κακά, καὶ προχωρεῖ φοβούμενος νὰ στρέψῃ ὀπίσω, διότι ἐπὶ τῇ θεᾷ μόνῃ τῆς ἀγρίας ὀψέως τῆς ὁδοῦ, ἣν διήνυσεν, θὰ νεκρωθῇ — καὶ φοβεῖται ὁ τοιοῦτος τὸν θάνατον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πλάττοντα ἴδιον ἐνθεον κόσμον.

* Ἡ φρικώδης εἰκὼν τοῦ παρελθόντος παρίσταται αὐτῷ ἐν ὀνείρῳ πάντα, εἶπε καί μωμένῳ εἶπε καὶ ἐγρηγοροῦντι πολλὰ καὶ καὶ τὸν ταρασσεῖ. Οὗτος δὲ λέγει : * Ἀς συνηθίσω λοιπὸν εἰς τοιαύτας εἰκόνας καθ' ἑκάστην τὰ αὐτὰ πράττων, ἵσως λυτρωθῶ τῶν δεινῶν ὀπτασιῶν : — Ὁ εἰς ἐκλυτον βίαν παραδοθεὶς τυφλῶς βλάπτεται ἐν πρώτοις ὑπὸ τῶν καταχρήσεων, ἀλλ' ἀντὶ νὰ παύσῃ αὐτῷ ζῶν, ἐπειδὴ βλέπει ὅτι φρονίμως νὰ ζήσῃ ἀδυνατεῖ, λέγει : * Ἀς συνη-

θίσω τὴν οἰνοποσίαν, τὰς διαφόρους ἄλλας καταχρήσεις, ἵνα μὴ ἀσθενῶ.

Ναί· παρῆλθε πλέον ἡ ἐποχὴ ! καθ' ὅσον γηράσκει τόσῳ μᾶλλον σκληρύνεται. Δὲν τὸν κατακρίνω, διότι εἶμαι βέβαιος ὅτι πολλὰ ὑπέφερεν ἐν ἀρχῇ ἠθικῶς, πρὶν ἢ ἀλλάξῃ φρονήματα καὶ ἀσπασθῇ τῆς κακίας τὰς ἀρχάς. Εἰς πᾶσαν αὐτοῦ πράξιν φαίνεται ὅτι ἐπίτηδες κοπιᾶσας ἐμελέτησε καλῶς τὸν τρόπον αὐτὸν τοῦ ζῆν ἐν Σατανικῇ καταστάσει καὶ ὅτι δὲν ἦτο τοιαύτη ἡ φύσις αὐτοῦ.

Ναί· ἐμελέτησε πολὺ, διότι εἶνε ἐμπειρος πολὺ· οἱ δὲ φύσει κακοὶ καὶ σκληροὶ δὲν ἐξασκοῦνται· χάνουν μᾶλλον τὰς δυνάμεις των, καθ' ὅσον γηράσκουσιν. Ἀλλ' ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος ἀποσκληρυνθεὶς ἦτο ποιητῆς, ἦτο ἀγαθός, ὑπέφερε πολλὰ, ὁ κόσμος τὸν ἠπάτησε, ἀπεγοητεύθη ὁ τάλας !

Καὶ ἤδη, ἤδη ὡς ὁ πεσὼν ἀγγελὸς βλέπει τὴν πτώσιν του καὶ ἀγέρωχον αἶρει μέτωπον, ἵνα αὐτὸς ἑαυτὸν καταπείσῃ καὶ δουληθῇ νὰ ὑποστῇ τὸν ἀδίκῳ βίον αὐτόν. Μὴ δὲν ποθεῖ ἄρ' ἔστι ἡμέραν μίαν ἀθωότητος, ἀγαθότητος, ὡς καὶ ὁ Σατανᾶς ἀκτινα μίαν ἡλίου ; Δὲν θέλει ἄρ' ἔστι νὰ χύσῃ ἐν δάκρῳ ; δὲν ἐγονυπέτησε παρακαλῶν τὸν ὕψιστον νὰ δώσῃ δάκρυα αὐτῷ, ὅπως ἰκετεύει ὁ γεωργὸς τὸν Θεὸν καὶ βροχὴν ἐξαίτεται, ὅταν διψᾷ ἡ γῆ περὶ αὐτόν καὶ οἱ στάχεις καίοντες ὑπὸ μελὺς δινον οὐρανὸν ὠχροὶ κατακλίνονται ; Ἀρ' ἔστι δὲν λυπεῖται βλέπων ὅτι ἡ καρδιά του ὡς ὕελος συντετριμμένος κατὰ τεμάχια, ἀτελῶς ἀντανakλᾷ τὴν εὐρεῖαν τοῦ Θεοῦ εἰκόνα ; Ἀρ' ἔστι θ' ἀγαπήσῃ πλέον ποτὲ, δὲν θα αἰσθανθῇ παληοὺς εὐγενεῖς ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ὑπὲρ τῶν δυστυχούντων ἀδελφῶν του ; Ἐσκληρύνθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οὐδὲ τῆς ἀθώας παιδικῆς τοῦ ἡλικίας ἀναμνησκέται ; . . .

ΑΣΤΑΤΟΣ.